

– активізація інтеграційних процесів у сфері соціокультурного, історичного, етнічного, релігійного та інших спектрів взаємодії із країнами ЄС.

Реалізація вищевказаних елементів в рамках єдиного організаційно-економічного механізму формує сприятливі передумови для відродження та сталого розвитку сільських територій країни.

Література: 1. Концепція Державної цільової програми сталого розвитку сільських територій на період до 2020 року. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/121-2010-p>

СУЧАСНИЙ РОЗВИТОК СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ В УКРАЇНІ

*Батюк Л.А., к.е.н., доцент,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

У соціально-економічній сфері України сільські території займають особливе місце. На них проживає третина населення нашої держави і припадає 90% її площі. Тут зосереджено 41,6 млн. га сільськогосподарських угідь. Ці та інші чинники роблять розвиток сільських територій одним з основних пріоритетів державної політики України.

Розвиток сільських територій сьогодні характеризується загостренням низки проблем, найгострішими з яких є демографічна криза, занепад соціальної інфраструктури, безробіття та бідність, а головне – перехід власності на саму землю до іноземних інвесторів.

В Україні налічується 28441 сіл (в т.ч., у Харківській обл. 1679 сіл), де проживає 14,17 млн. жителів, із них 8,5 млн. осіб працездатного віку. З 2000 року з карти України зникло більше 300 сільських населених пунктів, а чисельність сільських жителів за цей період скоротилася більш, ніж на 2 млн. осіб [2].

У передових країнах світу нарощення сільського виробництва свого часу відіграло історично важливу роль у забезпеченні розвитку всієї економіки. Сільське господарство було рушійною

силою, яка спричинила розвиток несільськогосподарських секторів і сприяла підвищенню загального рівня добробуту населення.

Трагедія вітчизняної економіки в ХХІ ст. полягає в тому, що вона була насильно відірвана від свого коріння і стала ареною господарських експериментів, особливо в аграрній сфері.

Сьогодні в Україні характерними тенденціями розвитку земельного ринку є надмірна концентрація фактичних землеволодінь, яка обертається монополізацією аграрного ринку та зниженням ефективності землекористування, застосуванням екстенсивних технологій та відсталих форм організації праці, недостатньою розвиненістю інституційного середовища, що жодним чином не стимулюють впровадження сучасних підходів доведення сільськогосподарського виробництва, включаючи кооперацію селянських господарств, а також супроводжуються зниженням кваліфікаційного рівня землекористувачів, деформацією традиційного укладу сільського життя, орієнтацією на досягнення швидкої окупності вкладених в агробізнес коштів, зниженням екологічних стандартів господарювання тощо.

Згідно відомостей державного земельного кадастру на балансі держави налічується близько 15,5 млн. га особливо цінних продуктивних земель. За розрахунками вчених, при дотриманні оптимальної структури земельних угідь і відповідному рівні землеробства земельний фонд України може прогодувати 300-320 млн. чоловік.

Але доля сільськогосподарського сектора України не може не викликати тривоги. На даний час аргохолдингами обробляється від до 80% землі. Це свідчить про те, що процес накопичення земельних активів здійснюється з метою подальшого перепродажу, а не агровиробництва.

Відкриття ринку землі в таких умовах може слугувати фактором, що приваблює в країну інвестиції. Але при нинішній структурі суспільних відносин, та зубожінні переважної більшості населення, головна загроза цього процесу – формування господарств латиноамериканського типу (примусовий продаж земельних наділів крупним власникам).

Впровадження європейської практики місцевого самоврядування в Україні декларує надання кожній місцевій громаді можливостей розпоряджатися всіма наявними на її території землями. Але є ризики того, що в ході адміністративно-територіальної реформи, буде здійснено такий перерозподіл повноважень всередині громади, який позбавить її окремих членів можливості особисто скористуватися поки-що існуючим конституційним правом хоча б і номінальної загальнонародної власності на свою землю.

Головний сенс будь-яких реформ, особливо у сфері земельних відносин, на нашу думку, повинен полягати в реалізації людського потенціалу - як окремої особистості, так і народу в цілому. Необхідно вибудовувати єдиний правовий простір, в рамках якого може бути реалізоване соціальне партнерство всіх громадян заради спільної мети – захисту національних інтересів України та її громадян щодо володіння землею.

Література: 1. Теорія, політика та практика сільського розвитку/ за ред. д-ра екон. наук, чл.-кор. НАНУ О.М.Бородіної, д-ра екон. наук, чл. кор. УААН І.В.Прокопи; НАН України; Ін-т екон. та прогнозув. – К., 2010. – 376 с. 2. Українська модель аграрного розвитку та її соціо економічна переорієнтація: наукова доповідь. (За ред. В.М.Гейця, О.М.Бородіної, І.В.Прокопи). – К., Інститут економіки та прогнозування НАН України, 2012. – 56 с.

ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРШЕННЯ

Домусчи А.О., аспірант,
Одеський державний аграрний університет*

Аграрні перетворення, які відбулися в Україні за останні роки, дали змогу збільшити валове виробництво сільськогосподарської продукції та наростити експортний потенціал країни. Проте, це не сприяло подальшому соціально-економічному

---

*Науковий керівник: д.е.н., доцент Крюкова І. О.